

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыагъэу
кыдэклы

№ 117 (23046)

2024-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЫЙ
БЭДЗЭОГЪУМ и 3

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +
тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгохэр

МАКЪ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Къэралыгъом и тарихъ
сурэтхэмкIэ

Адыгэ Республикэм и Сурэт
къэгъэлъэгъуапIэ Анатолий
Ждановым илофшIагъэхэм
якъэгъэлъэгъонэу «Сэнэхъа-
тыр — фоторепортер» зыфи-
лорэр кыщыгъэуахыгъ.

Республикэ къэралыгъо программэу
«Культурэм ихэжъоньыгъ» зыфилорэм
тегъэпсыхъагъэу ар зэхашагъ. Мы лoф-
тхъабзэм хэлэжыагъ Адыгеим и Лышъ-
хъэу Къумпыл Мурат. лoфшIагъэхэр зие
тичылпэгъоу, Урысыем щызэлъашIэрэ
фоторепортерэу, 1999-рэ илъэсым Крем-
лым епхыгъэу лoф зышIэхэрэм ащы-
щым, сурэт техыгъэхэр зыдэт альбомэу
«Путиныр» зыфилорэм иавторым, тедзэ-
плэ унэу «Коммерсантъ» зыцIэм ифо-
токорреспондентэу щытым шлуфэс гу-
щылэхэмкIэ ащ зыкыфигъэзагъ.

лофтхъабзэм хэлэжыагъэх АР-м и
Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу
Владимир Нарожнэр, культурэмкIэ ми-
нистрэу Ауль Юрэ, Урысыем исурэт-
теххэм я Союз и Адыгэ шьолъыр къута-
мэ итхъаматэу, фотоклубэу «Лэгьонакъэ»
ипашэу Аркадий Кирнос.

Къэзэрэуагъэхэм закыфигъазэзэ
АР-м и Лышъхъэ кызырэхигъэщыгъэм-
кIэ, сэнэушыгъэ зыхэлъ цыф лэпэлэса-
бэ республикэм ил, Адыгеир арэгъушхо
ичылпэгъуагъэу зыщыгъу чыжъэу лугъэхэм.
Ахэм зыкIэ ащыщ Анатолий Ждановыр.
Уисэнэхъат уфэшьыпкъэн ыкIи гъэхъа-
гъэхэр пшын зэрэплэкIыщтымкIэ ар
чысэтэхыпл.

«О гъогуо къэпкIугъэм къегъэлъагъо
джырэ Урысыер амал инхэм яхэгъэгоу
зэрэщытыр. Цыфым игуетыныгъэрэ
ихъупхъагъэрэ ялпытыгъ гъэхъагъэу
ышIыщтыр. О уилофшIагъэхэм тищы-
лакIэIэ анахь мэхъанэшхо зилэ лъэны-
къохэр къахэщы. Урысыем, Адыгеим
афэгъэхыгъэу цыфхэм ашIэрэм хэхъо-
нымкIэ яшлогъэшхо къэкIо уисурэтхэм.
Хэгъэгум ищыгъу нахь лъагъэу зылэты-
хэрэм, непэрэ тилпыхъужхэм — хэу-
шъхъафыкIыгъэ дзэ операцием хэлэ-
жъэхэрэм ыкIи лoфшIагъэхэм кызырэкIохэм
афэгъэхыгъэу лoфшIагъэагъэ уи!», — кы-
хигъэщыгъ Къумпыл Мурат.

Анатолий Ждановым кызырIуагъэм-
кIэ, мы къэгъэлъэгъонэу зэхашагъэр
ежъ илъэныкъо гупсэ зэрэщыкIорэр
лъэшэу гуапэ щыжыгъ, Адыгеим и
Лышъхъэ, республикэм ипашэхэм мы
къэгъэлъэгъоным изэхэщэнкIэ яшIуагъэ
кызырагъэклауагъэм пае зерафэрэзэр

А. Гусев

кыхигъэщыгъ. ПостэумкIи лoфшIэгъи
100-м ехъу авторым кырихылапIагъ.
Ахэм ащыщых Мыекъуапэ щызэхашагъэ
фотоклубэу «Лэгьонакъэ» ежъ зыхэты-
гъэ лъэхъаным — я 80-рэ илъэсхэм
апэрэ сурэтэу тырихыгъагъэхэр. Джащ
фэдэу хэгъэгум ыкIи IэкIыб къэралхэм
мы аужырэ илъэсхэм политическэ,
культурнэ ыкIи общественнэ хъугъэ-
шIэгъэшхоу къарыхуагъагъэхэри ахэм
илофшIагъэхэм ахэолъагъох. Сурэт къэ-
гъэлъэгъуапIэм хэушъхъафыкIыгъэ чы-
плэ щаубытыгъ дзэ операцием фэгъэхы-
гъэхэм.

Адыгеим и Лышъхъэ хъакIэхэр игъу-
сэхэу мыщ къырахыплэгъэ лoфшIагъэхэм
лъэшэу ыналэ атетэу нэлуасэ зафишIыгъ,
авторым ипроект мэхъанэшхо зэрилэри
кыхигъэщыгъ. А проектым ишIуагъэкIэ
сурэттехым итворчествэ иублаплэ ыкIи
ихэжъоньыгъэ нэлуасэ уафэхъун, тыхэгъэу
ищылэныгъэкIэ анахь мэхъанэ зилэ хъу-
гъэ-шIагъэхэм зашыбгъэгъэзэн олэкIы.

Экспозицием, исэнэхъаткIэ гъогуоу
кыкIугъэм афэгъэхыгъэу кылуатэзэ
Анатолий Ждановым кызырэхигъэщы-
гъэмкIэ, анахь кын зыпилъэгъогъэ ыкIи
аныхь лoфшIагъэ гъэшIэгъонэу щытыр
репортаж фэдэу гъэпсыгъэ хъугъэ лoф-
шIагъэр ары. «Сурэт дэгъу кыбдэхъуным
кыкIырэр лoфшIагъэхэм бгъэцэкIагъэм тын
кыкIэклауагъэу ары», — ело Анатолий
Ждановым. Фотоклубэу «Лэгьонакъэм»

щылажъэхэрэми ялэпэлэсэнэгъэ осэшхо
ащ кыфишIыгъ. Республикэм имыза-
къоу, чыплэ зэфэшьхъафхэм ар дэгъоу
ащызэлъашIэ хъугъэ, Аркадий Кирнос
республикэм ифотокорреспондентэу ихэжъо-
ныгъэ ышъхъэкIэ илахышхо зэрэхишIыхъа-
гъэри кыхигъэщыгъ.

Адыгеим и Лышъхъэ республикэм
исурэттех пэрытхэм пхыращырэ гупшы-
сэхэм, гухэлъхэм адыригъэштагъ. Ахэр
зэхыгъэхэр мы клубым тапэкIи хэхъо-
ныгъэ егъэшIыгъэныр, лoфшIэныр езы-
гъэжъэгъагъэхэр лыгъэгъэжъэгъэнхэр
ары. АР-м культурэмкIэ и Министерствэ
ипашэхэм пшъэрIы афишIыгъ чыплэ
шъхъэихыгъэхэм вернисажхэр ащызэ-
хэцэгъэнхэм илофыгъо тэрэзэу егупшы-
сэнхэш, щылэныгъэм щыпхыращынэу.

«Адыгеим и Сурэт къэгъэлъэгъуапIэ
непэ пшъэрIышхо зэшIуэхы, бэ лoф-
тхъабзэу щырекIокIырэр, культурэм
епхыгъэ хъугъэ-шIэгъэ гъэшIэгъонхэр
щызэхашагъ. ИгъэкIотыгъэ гъэцэкIажы-
нхэр мыщ етшIыплэхэ зэхъум пшъэрIышхоу
зыфэдгъэуцужыгъагъэри джащ фэд.
НыбжыкIэ Iэпэлэсэхэм Iэпылэгъу яты-
гъэнымкIэ шIыкIэ-амал зэфэшьхъафхэм
ягупшысэгъэн фае», — кыхигъэщыгъ
Къумпыл Мурат.

АР-м и Лышъхъэ кызырIуагъэмкIэ,
мыщ фэдэ проектхэм пшъэрIышхоу
зэшIуахы, цыфхэм яшIэныгъэ зэрэхи-
гъахорэм нэмыкIэу яхэгъэгъу фэшьып-

къэхэу, шлу алъэгъоу щытынхэмкIи
мэхъанэшхо ял.

ШъушIэным пае: Анатолий Ждановыр
къалэу Мыекъуапэ кыщыжыгъ. Мые-
къопэ фотоклубэу «Лэгьонакъэ» игъогу
щылэагъ. Хэку гъэзетэу «Адыгейская
правда» зыфилорэм щылэжыагъ, ащ
нэужым гъэзетэу «Комсомольскэ прав-
дэм» лoф щылэагъ. Непэ ар тедзэплэ
Унэу «Коммерсантъ» ифотокорреспон-
дент. Чыплэ пльырхэм лoф ащишIагъ:
Афганистан ыкIи Чечэным, Сирием ыкIи
Нагорнэ Карабах. Бесланрэ Цхинвалрэ
къащыхъуагъэ тхъамыклагъохэм, Дубров-
кэм щыкIогъэ терактым япхыгъэ сурэт-
хэр бэу илэх, Гаити чыгур кызышъэсы-
сым ащ кызыдихыгъэ тхъамыклагъохэр
кызылотыкIырэ сурэтхэри ахэм ахэтых.
2014-рэ илъэсым кыщегъэжыагъэу
Донбасс, непэ хэушъхъафыкIыгъэ дзэ
операцием ишъолъыр яхъугъэ-шIагъэхэр
къегъэлъагъох. Урысые ыкIи дунэе мэхъ-
анэ зилэ шлухъафтыныбэ А. Ждановым
кыфагъэшъошагъ. Ахэм ащыщ дунаим
ифоторепортерхэм азыфагу щыкIогъэ
зэнэкъокъушхоу World Press Photo те-
кIоныгъэ кызырэхыдихыгъэр. Мы илъэ-
сым Анатолий Ждановыр Урысыем
ижурналистхэм я Союз ишлухъафтын
шъхъалэу «Дышъэ перо» зыфилорэр
кыфагъэшъошагъ.

АР-м и Лышъхъэ ипресс-къулыкъу

Хысап зыгъэпсэфынхэр

Шьолыр 15-мэ кьарыкыгъэ клэлэцыкыуи 120-рэ Адыгеим ия XXX-рэ Гьэмэфэ хысап еджаплэ цызэуыклагъэх.

Еджаплэм иклэлэегаджэхэм ахэхьэх АКЪУ-м ыкли нэмыкл апшьэрэ еджаплэхэм яклэлэегаджэхэу, ястудентхэу блэ-кыгъэ Гьэмэфэ еджаплэхэм ахэлэжьагъэхэр, АКЪУ-м и Кавказ хысап гупчэ илофышлэхэр, Республикэ естественнэ-хысап еджаплэм ыкли Адыгеим инэмыкл гъэсэнэгъэ организациехэм яклэлэегаджэхэр, Урысыем ишьолыр зэфэшъ-хьафхэм лф ащызышлэрэ егъэджаклохэр, урысые, дунэе зэнэкьокъухэм щатеклуагъэхэмрэ къащыхагъэщыгъэхэмрэ.

Зэрэагъэджэштхэм нэмыклэу еджаплэм зэцтегъэу программэри къыщы-дэлытэгъэшт. Арт-фестиваль ыкли узы-гъэгупшысэрэ спектаклэу «Детектив-шоу» зыфилорэр, квестхэр, экскурсиехэр зэхэщэштх, кино къафагъэлэгъошт, къашьохэмклэ, фиджитал-спортымклэ ыкли лазертагымклэ зэнэкьокъухэр апэрэу зэхэщэштх.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхэ и пресс-къулыкъу

Джырэблагъэ АКЪУ-м изыгъэпсэфыплэу «Горная легенда» зыфилорэм ар къыщызэуахыгъ. Москва, Адыгеим, Башкирием, Къалмыкым, Чечэным, Краснодар ыкли Ставрополь крайхэм, Астраханскэ, Волгоград, Воронеж, Ивановскэ, Курскэ, Москва, Ростов ыкли Саратов хэхуэхэм клэлэцыкыу акылышлэхэр къарыкыгъэх. Мэфэкл лфотхьабзэм хэлэжьагъэх Гьэмэфэ хысап еджаплэм изэхэщаклоу, АКЪУ-м иректорэу Мамый Даутэрэ лъэпкъ ушэтын университетэу «Экономикэм иапшьэрэ еджаплэ» зыфилорэм ипашэу Никита Анисимовымрэ.

Гьэмэфэ хысап еджаплэхэр Адыгеим 1995-рэ илэсым къыщыблагъэу цызэхэщэх, илэс 30-м ахэм ялофшлэн клэлэцыкыу мини 3-м ехьоу тикъэралыгъо ичыплэ зэфэшъхьафхэм къарыкыгъэхэр хэлэжьагъэх. Адыгеим и Гьэмэфэ хысап еджаплэхэр къазэрахэщыхэр клэлэегаджэхэмрэ еджаплэхэмрэ азыфагу творческэ зэдэлэжьэныгъэ ин

зэрилхэр, шэпхэ лъагэхэм адистхэу ыкли бэрэ зэрэагъэджэхэрэр ары.

Республикэ программэу «Клэлэцыкыу акылышлэхэр» зыфилорэм диштэу лфотхьабзэр зэхэщэ. Зэхэщаклохэр — АР-м гъэсэнэгъэ шлэныгъэмрэклэ и Министерствэрэ Республикэ естественнэ-хысап еджаплэмрэ.

Гьэмэфэ хысап еджаплэр тхамэфиц зэрэклорэр, апэритлур рейтинг системэклэ, аужырэм хуэшъхьафыкыгъэ курсхэу хысапым нэмыкл лфотыгъохэри къызылызыбытыхэрэмклэ рагъэклокых.

Программэм хэхьэх олимпиадэ хысапымклэ егъэджэхэр, хысапымклэ ыкли ащ иедзыгъохэмклэ хуэшъхьафыкыгъэ курсхэр, хысап джэгунхэр. Ухъазырыныгъэу ыкли ныбжьэу ялэм ялэытыгъэу клэлэцыкыуэхэр куп-купэу лъэныкьо зэфэшъхьафхэмклэ агощых: езыгъэжьэгъэклэ олимпиадэ купыр, нахыкыклэ олимпиадэ купыр, гурыт олимпиадэ купыр, нахыжъ олимпиадэ купыр ыкли зэнэкьокъу-олимпиадэ купыр.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхэ и Указ

Адыгэ Республикэм ищытхьуцлэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ юрист» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэным ехылагъ

Хэбзэгъэуцугъэм игъэпытэнклэ, цыфым ифитыныгъэхэмрэ ифедэхэмрэ къэухъумэгъэнхэмклэ гъэхьагъэу ялэхэм апае цытхьуцлэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ юрист» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэну:

Блэгъожь Заурбий Зулкъарин ыкьом — Урысые Федерацием и Следственнэ комитет Адыгэ Республикэмклэ изаслуженнэ гъэорышлэплэ анах лфотхьагъэхэм язэхэфынклэ иотдел ипаш;

Кыкы Бислэан Ерыстэм ыкьом — Урысые Федерацием и Следственнэ комитет Адыгэ Республикэмклэ изаслуженнэ гъэорышлэплэ криминалистикэмклэ иотдел исследователь-криминалист шхьаа.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ,
бэдзэогум и 2, 2024-рэ илэс
N 77

Щэгъогогъо агъэпцлагъэх

Чэц-зымафэм къыклоцл лудзыгъэ шыкыэмклэ гъэпцлагъэ зыхэлъ хъугъэ-шлэгъи 3 Адыгеим щэгъэуныфыгъ.

Урысыем хэгъэгу клоцл лфотхэмклэ и Министерствэ иотделэу Мыекъопэ районым щылэм илэс 43-рэ зыныбжь бзылфыгъэм зыфигъэзагъ гъэпцлагъэ зыхэлъ бздэжшлагъэ къыдызэрахьагъэу. Зэрагъэуныфыгъэмклэ, зэкьодзаклохэм мессенджерымклэ ыкли телефон номеритлумклэ бзылфыгъэм зыфагъэзагъ. Чыфэу банкым къылихыгъэр ыпшыныжын ылэкынуэу бзылфыгъэм ышлэш агъэхуыгъ, ащ фэшл амыгъэуныфыгъэ счетым сомэ мини 140-рэ афыригъэханэу къырауагъ. Бзылфыгъэм гъэпцлаклохэм цыхъэ афишли къырауагъэр афигъэцэклагъ.

Мыщ фэдэ хъугъэ-шлэгъэхэр Мыекъуапэ щэгъэуныфыгъэх. Ушъхьагъэу зэфэшъхьафхэр ашызэ илэс 34-рэ ыкли 64-рэ зыныбжь бзылфыгъытлур агъэделагъ, «щынэгъончъэ счетым» рагъахъэу алозэ, бздэжашлэхэм ясчет ахъэр афырагъэхьагъ. Тлуми зэхэтэу сомэ мин 500 фэдиз ашлуатыгъу.

Гъэпцлагъэ зыхэлъ хъугъэ-шлэгъи 3-у полицием икьулыкъушлэхэм чэц-зымафэм агъэуныфыгъэмклэ зэрэрэу цыфхэм ашыгъэр сомэ мин 600-м ехъу.

АР-м хэгъэгу клоцл лфотхэмклэ и Министерствэ и пресс-къулыкъу

Юфым изэхэфын аухыгъ

Урысыем и Следственнэ комитет изследственнэ гъэорышлэплэу Адыгэ Республикэм щылэм къалэу Мыекъуапэклэ изследственнэ къутамэ УФ-м и Уголовнэ кодекс ия 105-рэ статья ия 1-рэ лэхъ къыдилгытэрэ бздэжшлагъэу (ишлэзэ цыф уукыныр) ФГУП-у «Къэрэгъулым» илофышлэщыгъэм зэрхьагъэм пае уголовнэ лфотэу къалэтыгъэм изэхэфын ыухыгъ.

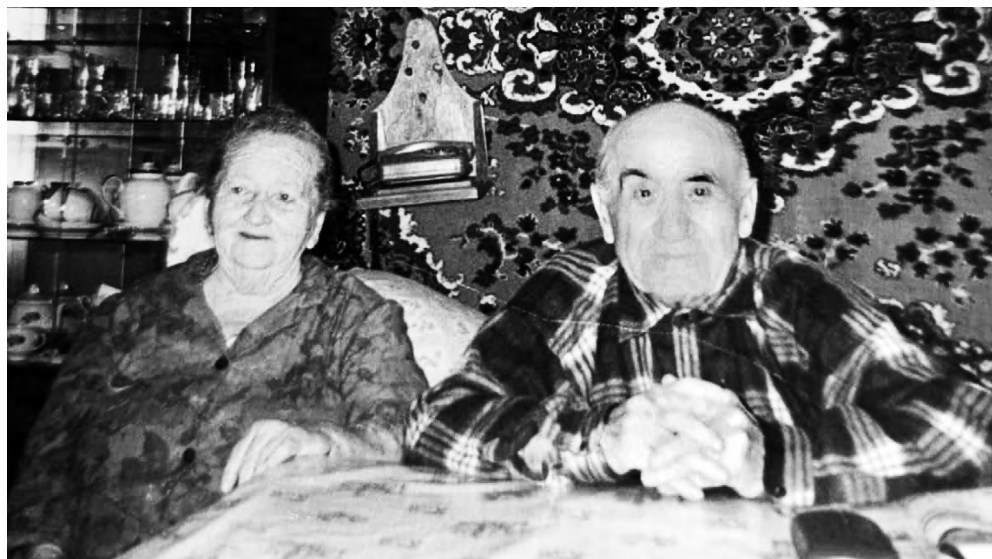
Следствием зэригъэуныфыгъэмклэ, 2024-рэ илэсым мэлылфэгъум и 14-м пчыхъэм илофшлэплэ ар щылагъ, джаш фэдэу а уахътэм почтэм илофышли ащ члэсыгъ. Зэдэгущылэхэзэ зэшлонэнхэу хъугъэти, къэрэгъулым лфотшлэплэм щигъэфедэрэ лашэр къышти, илофшлэгъу еуагъ, ащ лъыпытэу адрэм ыпсэ хэкыгъ.

Клэух зэфэхьысыжьэу къалэу Мыекъуапэ ипрокурор ыухэсыгъэмрэ уголовнэ лфотымрэ ахэплээнэу хыкумым лэклагъэхьагъэх.

Тиюбилиярхэр

Ыныбжъ лэшлэгъу икъугъ

Хьаклэмзые щыщ Хьоклон Хьаджэт ыныбжъ илэси 100 зэрэхъугъэр бэдзэогум и 1-м хигъэунэфыкыгъ.

Нэнэжъ бэгъашлэм илэужипл кыкълэ-лыкълэуагъ, илфыгъэхэм къатеклыжыгъэхэри зэхэтэу нэбгыри 100-м клэхъэ, лэкъо пшы пчъагъэр благъэ фэхъугъ, ипхьорэльфхэм япхьорэльфхэр кыльгъужыгъэх.

Хьоклон Хьаджэт ипхьорэльфхэм сэри сашыщ. Ащ ыпхъоу Нэфсэт сырипшашъ. Сянэ нэмыкълэу нэнэжъ ыпугъэх Фатимэт, Мухьарбий, Хьалимэт, Рэмэзан, Нурыет ыкли Саньет. Зэкълэри ныжъ-тыжъ хъугъэх, ахэм къальфыжыгъэхэм нэнэжъ-тэтэжъхэри ахэтых. Аужырэ илэс 20-м нэнэжъ ынэмэ амылгъужыгъэрэми, къутэмэшхоу кытеклыгъэм щыщыбэр анэгуклэ кымышлэхэрэми, нэбгырэ пэпчъ шүлгъэгъу-

шхор фырил, нахьыбэр амакълэ къешлэжы, «хэта ар?» ымылоним фэшл, клэрыхьэрэм зиер релю.

«Нэнэжъ, сьдэу учыта? Сыпфэгущо уймафэклэ! Сэры ар, Тлахьир ары», — ело къом ыкъом икълэл.

Нэнэжъ, Хьоклон Хьаджэт, бэдзэогум и 1-м, 1924-рэ илэсым Джыракъые кыщыхъугъ. Ытышкълэ Къатмэхэм ашыщ, Исмахылэ ыпхъу. Ным, ныжъым ифэбагъэ джы кызнэсыгъэм ащ кыттетмэ, ежъым ащ фэдэ насып илагъэп. Сянэжъ янэ идунай зехъожъым, илэсипл-тфым итыгъ, ылгъэгъугъэуи ыгу къэкълэжырэп.

«Уянэ кыпшъхьащымытыжыныр кыны. Къэсэлэжы, сицлыкълэу гущыгъ дахэ кысэзылорэм нахъ дэгъу

щымылэу кысщыхъуштыгъ. Къэбыхьаблэ бэрэ сыщылэщтыгъ. Сянэ ытышхэр ащ щыщыгъэх. Шыпхъу нахьыжъхэмрэ зы шырэ силагъэх. Сэ санахьыклэ дэдэу тазыфагу бэ дэлъыгъэр. Тинысэ, сшынахьыжъ ишхъэгъусэ, кысфэдэгъу дэдагъ. Сыгу хигъэкълэу къэсэлэжырэп», — ело нэнэжъ.

Ау ным фэмьдэу тым ащ гу щифагъ. Илэси 106-рэ кыгъэшлагъ. Сянэ ар кыльгъужыгъэу кызэрэсфилотэжыгъэмклэ, лыжъ жэкълэф лэпэлэгъа дахэу, ынэгущо зэлъагъэ имылэу щытыгъ, кьоеихылэ, чы мэтэжыыхэм яшылкълэ лэзагъэ.

Ау ибэу кызэрэтэджыгъэм изакълэп нэнэжъ кынуу ылгъэгъугъэр. Къэралыгъом кыдыгъэшлэгъэ лэшлэгъум кыкълэу ащ итарихъ зэрэпсаоу кыдыкълэу. Гъаблэр, Хэгъэгу зеошхор, зеоуж зэтэгъэуцожыныр, хабзэм изэблэхъун, непэрэ мафэм кынынэсыжъэу ащ ынэгу клэкълэгъэх.

«Сысабыигъ, ау гъаблэм илэсхъан зэрэхъылагъэр къэсэлэжы. Шыгъу щылагъэп. Тшхырэр зэкълэ мышыугъэ.

ар зэуаплэм лухъэгъагъ, танкистыгъ. Зэпэуцужъ лъэшэу илагъэхэм ашыщ пым итотыщэ зэрысыгъэ танкым кытефагъ. Ар зэрэзэхыкълэуагъэм имызакълэу, тыжъым ылгъэкълэу лэныкълэуи пиутыгъ. Ау сэкълэныгъэ илагъэми, сьд фэдиз кын алгъэгъугъэми, щылэкълэ дахэ агъэпсын алгъэкълэу, илэс 60 фэдиз кыыздэгъэшлагъ, лфыгъэхэр аплугъэх, алэжыгъэх, пстэури алгъэкълэу тырагъэуцагъ. Адыгэ унагъом ишэн-хабзэхэм арыгуазэхэзэ псэугъэх. Бэрэчэтыр, нэхъоир унагъом илгъыгъэх. Гъаблэр, щымылэр зышхъэкълэ зыушэтыгъэ ныжъымрэ тыжъымрэ сабыйхэм ашхын щымыклэнхэр пшэрыл шхьалэу зыфалгъэгъужыштыгъ. Ары нахъ мышлэми, кынуу алгъэгъугъэм губжыпхэ, шэн клэклэ ышлыгъэхэп. Ренэу дэхэлагъэ, щэч ахэлэу, рэхъатыгъэх. Нэнэжъ, джы илэсишхэ зыхъугъэми, а шэнхэр кыхэнагъэх. Щылэныгъэ гъогу хылыгъэу кыкълэу гъэр даслэу нэнэжъ сшогъэшлэгъонэу бэрэ сеплы: кызыгурылорэп— ышэчыгъэ заулэм ыуж щэлагъэ, рэхъатыгъэ, гуфэбэныгъэ сьдэушэу кыхэнажыгъа, гушыгъэ дахэу ренэу кытпыгъохырэ тыдэ кырихыра?

— Непэ цыфыгъэ ахэлъыжъэп. Тэ тилгъэхъан шлэу зэрэлэгъуштыгъэх. Адэ, зыгорэ зэрамылэуштыгъэу слорэп. Ау ащ фэдэр мэклагъэ. Джы зэкълэри зэфэдэ сшолшы, зэрэхъ-зэрэшхым хэтых, — ело нэнэжъ.

— Адэ, нэнэжъ, илэсишхэ гъашлэм узэкълэплэжъмэ, сьда анахъ шхьалэу кьэнэжырэп?

— Шхьалэр псауныгъэ уилэныр, уисабыйхэр псаунхэр ары, — кысело ащ. Ары, ашкълэ нэнэжъ жышхъэ мафэ хъугъэ плон плэкълэшт. Илфыгъэхэр къетэкълэуагъэх. Адыгэ унэгъо хабзэу кьо нахьыклэр тышым кынагъэу клэрыс. Мэфэкълэм пстэури ащ тыщызэрэуагъо. Игъашлэ ия 100-рэ илэс ихэгъэунэфыкълэни джыри зэ тызэхэхъанымклэ амалышлэ хъугъэ. Непэ тэрклэ ар тызэфэзыщэрэ джэныкълэ машлэ.

Илэси 100 мэфэкълэуагъэ Урысыем и Президентэу Владимир Путинмрэ АР-м и Лышхъэу Къумпыл Муратрэ гушлэ тхылыхэр ащ кыфагъэхыгъэх. Ышхъэкълэ кьеблагъи, кыфэгущылауагъ Коцхьэблэ районым ипашэу Хьамырзэ Заур.

АНЦОКЪО Ирин.
Сурэтхэр авторым иех.

Джаш фэдэгъ шьоуштыгъури. Лыр зытшхыштыгъэр зэгъо дэдагъ», — ыгу кьэкълэжы нэнэжъ.

Ыныбжъ емылгыгъэу, нэнэжъ шлэжъ дэгъу дэдэ ил. Ынэгу клэкълэуагъэр зэкълэ лупклэу къешлэжы. Ежъыр нахъ зэныбжыкълэм а пстэур къедгъэлотэжыныу, ттхыжыныу тыгу кьэкълэуагъэп. Нахьыжъ тызэхъум, плэгъэкълэуагъэр кызыгурылауагъ — илэсишхэ тарихъым зынэ клэкълэуагъэр сэ сянэжъ. Джы ар лыкълэзгъэхъажы сшолгъу, ау ыныбжъ елытыгъэу, кълэуагъэр зыфэмэкълэ ныжъыр гушыгъэным егъэпшы. Ары нахъ мышлэми, сшолупчылхэ. Бэрэ ыгу кьэкълэжырэмэ ашыщ Хэгъэгу зеошхор. Ащ дэжъым нэнэжъ илэс 17 ыныбжыгъ. Нэмыцхэр ичылэ кызэрэдэхъагъэхэри, зэрэдэкълэжыгъэхэри ащ лупклэу къешлэжы, жьалымыгъэу зэрахъагъэхэри кытфелотэжых.

«Тинысэ пшэрыхъанэу амал илагъэп. Къакълэуагъэ ыгъэхъазырырэп рахыштыгъ. Ар ренэу кыташлэуштыгъ, тшхын тымылэу бэрэ тыкълэуагъэ. Кыныгъэ адэ а лэсхъань. «Окопхэр шьутлыштых» алуи тырацэжъагъэу бомбежкэ лъэш тыхэфэгъагъ. Ошлэ-дэмышлэу нэмыцхэм якълэуагъэхэр кытшхъэщыбыбэхэ, кытаохъу аублагъ. Гулэм тыхэтэу ку члэгъ зытшлыгъ. Умышынэнэу щытыгъэп. Тыбылымхэм ашыщхэри кьауыкълэуагъэх», — кысфелуатэ нэнэжъ.

Ишхъэгъусэу, сятэжъэу Хьоклон Хьисэ (зэрашлэрэр Пакъ) фашистхэм илэситфым язэуагъ. Илэс 20 ыныбжъэу

Бэдзэогъум и 3-р — Урысые Федерацием и Къэралыгъо автоинспекцияе и Маф

**Лытэныгъэ зыфэшлэрэ
силофшлэгъухэр!**

Гъогурыкълоныр щынэгъончэнымкӀэ Къэралыгъо автоинспекцияер зыцагъэпсыгъэ мафэм тефэу шыусэнэхат епхыгъэ мэфэкълымкӀэ сыгу кыздефэу сышъуфэгъушӀо!

Къэралыгъом игъогухэм щынэгъончэагъэр ащыгъэпытэгъэнымкӀэ ыкӀи общественнэ рэхъатныгъэр

къащыхуымэгъэнымкӀэ тикъулыкъу мэхъанэ иӀ. Гъогурыкълоныр щынэгъончэным епхыгъэ лофшлэным хэшлӀкӀ куу физилэ, лӀпӀлӀсэныгъэ ин зылӀклӀлэ лофшлӀхэм щытхуу хэлъэу ар агъэцӀклӀзэ мэфэкълым пӀгъокълых. ТапӀклӀ лофшлӀнымкӀэ лӀпӀлӀсэныгъэу шыулӀклӀлым шӀолъыр лӀпчъ гъогу щынэгъончэагъэр щыгъэпытэгъэнымкӀэ ишӀуагъэ къӀкӀонэу шыуфӀсӀлӀо!

Къулыкъу мыпсынклӀм лоф щызышӀлӀхэрэм ыкӀи

иветеранхэм псауныгъэ пытэ ялӀнӀу, бӀгъашӀлэ хуьнхуу, гъэхъагъэхэр ашӀынхуу сафӀлӀлӀо!

АР-м хэгъэгъу кӀоцӀ лофхэмкӀэ и Министерствэ гъогурыкълоныр щынэгъончэнымкӀэ и Къэралыгъо автоинспекцияе и ГъӀлорышлӀпӀлӀу Адыгеим щылӀм ипӀцӀу, полицием иподполковникӀу А. И. ОГУРЦОВЫР.

«НэмыкӀ ЛофшлӀэн сфӀэшлӀэн Лоу сшӀлӀэрӀ»

Гъогур тищылӀэныгъэ изы лахъэу, зы чыплӀм уиклыныш, адрӀм узэрӀнӀсыщтым иамалӀу бӀмӀ алытӀ. Джащ фӀэдӀу гъогум теху-хъэрӀ хуьгъэ-шӀагъэхэм, чыплӀу узӀрыфӀн пӀӀӀкӀыщтхэм иплӀыкӀлӀу хӀти афырилӀр зӀфӀэшхъаф.

Ау щылӀх зисӀнӀхъат ащ Ӏзыпхыгъэ цыфхэр, ащ тетхуу лоф зышӀлӀхэрӀ. Гъогум телъ щылӀэныгъэ жьотым ыгузӀгу итӀу илӀӀси 10-м ехуьгъэу лоф щы-зышӀлӀрӀ НӀфышъ Мурат мӀфӀкълым ипӀгъокӀлӀу гущылӀгъу тыфӀхъугъ.

Ар гъогу патруль къулыкъум ихӀушхъафыкълыгъэ батальон иротӀу N 1-м иинспектор, полицием истаршӀэ лейтенант. Мы сӀнӀхъатым ыгу фӀэцагъэу кы-фӀкӀуагъ. АдыгӀэ республикӀэ гимназиер кызеухым апшӀӀэрӀ гъӀсӀныгъытӀу зӀригъӀгъотыгъ — юридическӀер ыкӀи къэралыгъо гъӀлорышлӀӀныр. НӀужым ыныбжыкӀлӀ кытефӀрӀ дӀзӀ къулыкъур ыхыгъ ыкӀи джыри гимназием чӀӀсызӀ ыгукӀлӀ зы-дилыгъыгъэ сӀнӀхъатыр кыхи-хыгъ.

— Сшынахыжъ илӀӀс пчъа-гъӀрӀ гъогу инспекторӀу лоф ышӀлагъ. ИшӀуашӀхэр унӀм илӀ-хуу слӀӀгъуштыгъ ыкӀи ахӀр сыгу рихыштыгъӀх. ЛофшлӀнӀу агъэцӀклӀрӀм фӀгъэхыгъгъуи къӀбархэр кыӀуатӀхуу ху-щтыгъ, кыныгъоу хӀлӀхӀри зӀхӀсхыштыгъ. Ары теубытагъэ хӀлӀуу Къэралыгъо автоинспек-цием сызыкӀлӀуагъӀр. СищылӀ-ныгъэ мы сӀнӀхъатым зӀре-спхыгъэм зы мафи сырыкӀлӀ-гъожьӀу кыхыкълыгъӀп, ары па-клӀш, джы нэмыкӀ лофшлӀн сфӀэшлӀн лоу сшӀлӀэрӀ, — **кыхи-гъӀщыгъ НӀфышъ Мурат.**

Джырэ дунаим инспекторӀу гъогум утетыныр псынклӀагъоп. Гъогу зекълоным зызӀриушъом-бгъурӀм кыхыкӀлӀу лофӀу ашӀлӀрӀ мафӀ кӀӀс нахъ кын мӀхуу. ХӀбзӀгъӀуцугъэхэм зӀхъокълыны-гъэхэр бӀрӀ зӀрафӀхъурӀм фӀшӀ ахэм яшӀэныгъэхэм ахагъэхъон фаеу мӀхуу. ЧӀэци мафи, ошхи осӀи ямылӀу гъогум кын щыхӀ-фӀгъӀ цыфхэм лӀпӀлӀгъу афӀ-хуьнхэм фӀхъазырых. Мурат лоф зышӀлӀрӀ бӀшӀлагъӀ пфӀло-щтӀп, ау гъогум утӀтӀу къулыкъу пхынымыкӀлӀ а илӀӀсхэр макӀлӀп.

— Мы сӀнӀхъатым угукӀлӀ уфӀмышӀагъӀу лоф рыпшӀлӀшӀу-щтӀп. Теубытагъэ пхӀлӀуу, шӀн пытӀ уилӀуу щытмӀ — ухӀзӀ-гъӀщт. МӀхъанӀ зилӀри нахыжъ-хуу, илӀӀс пчъагъэм мы къу-лыкъум лоф щызышӀлагъэхэм кыӀуаӀорӀм уедӀлун зӀрӀфаер ары. СызгъӀсагъэхэм яушъый-хэм сарыгуазӀзӀзӀ непи сӀзекӀло. Цыфыгъэ шапхъэхэм садӀмы-хуу лоф зӀрӀсшӀлӀщтым, пшӀӀ-рылӀуу тилӀхэр зӀрӀзгъӀцӀклӀ-щтхэм сапылӀ, — **хигъӀунӀфы-кълыгъ тигушылӀгъу.**

ХӀтклӀ шӀӀфӀп гъогу-патруль къулыкъум илофшлӀхэм еплӀы-кӀлӀ зӀфӀэшхъафхэр зӀрафырӀ-лӀхэр. Зыхэм ялоф зӀрӀмыпсын-клӀр кӀагурылӀозӀ, лытӀэныгъэ афашӀы, адрӀхэм ахӀр ямыкла-сӀхуу, дӀйкӀлӀ ягугъу ашӀы. Нахъ кыныжъ хуьрӀр Адыгеим фӀдӀэ республикӀэ цыкӀлоу бӀхэр зы-щызӀрӀшӀлӀхэрэм хабзӀм тетӀу

цыфхэм уащӀдӀзекълоныр ары.

— ШхъӀихыгъӀу кӀӀпӀон зыхуькӀлӀ, лажъ зилӀу кӀӀдгъӀу-цухӀрӀм ащышӀхэм пшӀӀдӀкълыжъ ятымыгъэхуу кыхыкълы. Ныб-жышхо зилӀу машинӀр зезы-фӀрӀм ымышлахуу хуькълоныгъэ горӀ ышӀыгъэмӀ, ащ зышӀоб-гъӀнӀныр тӀрӀз хуьрӀп. Джащ фӀд, водителӀскӀэ удостове-рением рыщылӀхэм тарехыплӀ. Ащ кыкълырӀр илофшлӀнклӀ ащ зӀрӀпхыгъӀр, иунагъо зӀрӀрилы-гъыр ары. Ау ащ кыкълырӀп ащ фӀдӀр ешӀуагъӀу рулым лӀсӀу, е ылӀп кыкълырӀр автомобилым игъогу техагъӀу, е щынӀгъо ин зыхӀлӀ хуькълоныгъэ зезыхъа-гъэм фӀдгъӀгъоу. ИнспекторхӀ-ми шӀпхъӀ ыкӀи хӀбзӀ гъӀуцӀу-гъэхэм атӀтӀу лоф ашӀлӀ, ашӀклӀ пшӀӀдӀкълыжъ гъӀнӀфӀагъӀ ахы, — **кыхыгъӀщыгъ Мурат.**

ЧӀэци мафи гъогум къулыкъур щызыхыӀрӀ тигушылӀгъу цыф зӀфӀэшхъафыбӀм алокӀлӀ. Шып-кӀӀ, ахӀр анӀгукӀлӀ зӀрӀзӀфӀ-мыдӀхэм фӀд яшӀнклӀ зӀтӀкълых. Мурат кызӀрӀуагъӀмкӀлӀ, нӀ-

мыкӀ шӀолъыр кыкълыгъэхэр якъӀгушылӀаӀклӀкӀ псынклӀу кӀа-шӀлӀх, хӀбзӀгъӀуцугъэхэм дӀх ямылӀу ахӀр арӀгъуазӀх. НӀб-гырабӀу зӀуалӀхэрӀм ащыщых машинӀм кыкӀлӀу кыахъонхӀрӀ-ри, гущылӀ дахӀхэр кӀапӀзы-гъохыхӀрӀри.

— ЗӀклӀми зӀфӀэдӀу тӀ тафы-щытын фае. ЩӀагъӀ, пытагъӀ, шхъӀӀклӀфӀныгъэ адызетхъаным тафагъӀсӀ. Ащ дакӀлоу, хӀбзӀгъӀу-цугъӀу кӀежъӀхӀрӀр икӀу фӀдӀ-зӀу инспекторым ышӀлӀхуу щыт. ИнтернетӀу щылӀэныгъэм джы пытӀу хуьуагъэм шӀуагъы, дӀйи кыхыӀрӀр макӀлӀп. СоциальнӀ хытыухэм бӀ арытӀагъорӀр, кӀӀбарӀу кыхыӀхӀрӀми джы уафӀхъазырынӀу щыт, — **elo НӀфышъ Мурат.**

ТизӀдӀгушылӀгъу илӀӀхъан тызлылӀӀсыгъэхэм ащыщ ти-гъогухэм кыатехуьхӀрӀ хуьгъӀ-шӀагъэхэм япчъагъӀ зӀрӀха-хуьрӀр. ЛӀапсӀу ащ ялӀр зӀ-фӀэшхъаф, нахыӀбӀрӀмкӀлӀ гу-зӀжъонхэм, псынклӀу зӀрӀзе-клӀхӀрӀм ахӀр кыахыкълых. ЗӀклӀ-

ри ехыжъагъэхуу мачъӀх, гъо-гум шхъӀӀклӀфӀныгъэ щызӀфӀ-рылӀп.

Гъогурыкълоныр щынэгъончӀӀ-ныр, ащ хӀлажъӀхӀрӀм ящылӀ-ныгъэ ыкӀи япсауныгъэ кӀӀу-хуьмӀгъӀнхӀр автоинспекцием ипшӀӀрылӀых. ЯлофшлӀн шӀуагъӀ кыӀтӀу зӀрӀлӀагъӀклӀотӀщтым инспекторхӀр мыпшъыжъхуу ыуж итых. ВодителӀхэм, лӀӀс-рыкълӀхэм, ежъ къулыкъушӀлӀхӀ-ми язекӀуаӀклӀ, азыфагу илӀ зӀфӀыщытыкӀлӀр зынӀсырӀр хӀти изӀхӀшӀыкӀ кызыхыкълӀ, лофы-гъоу кӀӀуцухӀрӀр нахъ макӀлӀ хуьщтых.

ГъӀзетым иамал кызыфи-гъӀфӀдӀзӀ, непӀрӀ мӀфӀкӀлӀ ма-фӀмкӀлӀ тигушылӀгъу илофшлӀ-гъухэм, ветеранхэм (ахӀр зы-щӀагъӀгъушӀхӀрӀп) афӀгъушӀо. Псауныгъэ пытӀрӀ кӀуачлӀрӀ ялӀхуу, зӀрӀдӀкълыгъэхэм фӀдӀ-дӀу яунагъохэм кыагъӀзӀжъӀу, ядунай мамырӀу щылӀнхуу афӀ-лӀлӀо.

ӀШЪЫНӀ Сусан.

ПӀшӀлорыгъӀшъ ЛофтхъабзӀр рагъӀжъагъ

БэдзӀогъум и 2-м кыщегъӀжа-гъӀу и 7-м нӀс пӀшӀлорыгъӀшъ лофтхъабзӀу «ЩынӀгъончӀӀ бгырыпхыр, клӀлӀцыкӀлу тӀысыплӀр» зыфилорӀр республикӀм щы-клӀощт.

Гъогурыкълоным хӀлӀжъӀрӀ пстӀуми ящынӀгъончӀагъӀ, шхъӀӀ-клӀфӀныгъӀу гъогум щызӀфӀы-рӀлӀр гъӀпытӀгъӀным, клӀлӀцыкӀлу фыкълоныгъэхэр нахъ макӀлӀ хуь-хэм ар афӀлорышлӀщт.

ПчъагъӀхэм кыагъӀлӀагъорӀм игугъу кӀӀтшӀымӀ, 2024-рӀ илӀӀ-сым бэдзӀогъум и 1-м ехуьлӀу республикӀм игъогухэм хуьгъӀ-шӀлӀгъы **183-рӀ** кыатехуьхъагъ, ахэм нӀбгырӀ **43-рӀ** ахӀкӀодагъ,

нӀбгырӀ **200-мӀ** шӀобжхӀр ате-щагъӀх. Авариеу зигугъу кӀӀтшӀы-гъэхэм ащышӀу **16-мӀ** клӀлӀцы-кӀлӀхэр ахӀфагъӀх, ахэм нӀбгыри **2** ахӀкӀодагъ, **17-мӀ** шӀобжхӀр хахыгъӀх.

ПӀшӀлорыгъӀшъ лофтхъабзӀр окӀлофӀ хуьгъӀ-шӀагъӀхэр нахъ макӀлӀ шӀыгъӀнхэм гъогу патруль къулыкъум илофшлӀхэм аналӀ тырагъӀтыщт. ЗыгъӀпсӀфыгъо ма-фӀхэм клӀлӀцыкӀлӀхэр нахыӀбӀрӀ

зӀрацӀхӀ мӀхуу. Арышъ, ахэм ящынӀгъончӀагъӀ фӀлорышлӀрӀ бгырыпхыр ыкӀи тӀысыплӀр води-телӀхэм зӀрагъӀфӀдӀрӀр ауплӀӀ-клӀштых. ЗезышӀхӀрӀм зӀдӀгу-щылӀгъухӀр адашӀыщтых.

ЛЫУНӀЕ Тимур.

Гъогу патруль къулыкъум ихӀушхъафыкълыгъэ баталь-он иротӀу N 1-м икомандир, полицием имайор.

Сакъыныгъэм мэхъанэшхо и

УФ-м ошлэ-дэмышлэ лофхэмклэ и Министерствэ и Гьэлорышлэлэ шхьалэу АР-м шылэм гумэкыгыо зыпыл зэфэхьысыжхэр мы мафэхэм кышыгыбэх.

федэхэрэр ары. Псэуплэхэм машло къащымыхуным фэшл ренэу ащ фэдэ пкыгьохэм язытэт уплэкьугъэн фае. Электричествэклэ лоф зышлэрэ ыкли хьаку лэмэ-псымэхэр къутагъэхэмэ, ахэр зыгъэцкэкъыныхэ зыпэкьыштхэр хэшлык афы-зилэхэр ары. Ахэм афэдэ пкыгьор къащэфным ыпэклэ кьучлэу ащ илэм зыцагъэгозэн, унэм ит нэмык пкыгьохэу электричествэклэ лоф зышлэхэрэм ягъусэ хумэ, ар фикьуштмэ, фэуклочыштмэ зэрагъэшлэн фае. Мыщ дэжым анахьэу зишлуагъэ къаклоу кы-хэбгъэщын фаер машлор кьэху-ным ичынагъо шылэ хумэ макъэ кьэзыгъэлурэ пкыгьор ары. Фае ар кышцэфын ыпэкьышт, ар зэрэбгъэфедэштмэ, ифэлэ-фашлэхэр зэрэбгъэцкэкъыштмэ хэшлык фьуйлэн ишыклагъэп. Ар кьызфэбгъэфедэзэ ори, уилахьылхэм ящылэныгъэ ыкли япсауныгъэ кьэуухумен плэкьышт, — кьылуагъ Урысыем ошлэ-дэмышлэ лофхэмклэ и Министерствэ и Гьэлорышлэлэ шхьалэу АР-м шылэм ипашэ

Машло кьэмыхуным лыплэрэ кьулыкьоу респуб-ликэм шылэм цыфхэм закьыфегъазэ сакъыныгъэ кьызхагъэфэнэу, машлор цынэгъончъэу цытынымклэ шапхэхэр амыукьонхэу, фабэр кьэзытырэ лэмэ-псымэ къутагъэхэр амыгъэфедэнхэу, унэр къабгынэ хумэ, ар кьэ-зыгъэфэбэрэ пкыгьохэр ыкли утыр пахынхэу.

Зэрыпщэрэхьэхэрэ хьакум узэрэдэеклошт шыклэр икьоу ны-тыхэм яклэлэцкьлэхэм агу-рагъэлон фае. Машлом пыл шапхэхэр зышьюукохэклэ, ащ тхьамыклагъо кьыздихьын зэ-рилэкьыштыр зышышьюмыгъэ-гъупш.

Тхьамыклагъо кьэмыхуным пае клэлэцкьлэхэм сырнычир къамыштэным шьуналэ тежъу-гъэт. Электричествэклэ лоф зышлэрэ пкыгьохэм яшьюмы-гъалэх, хьакум машло пэлъэу, телевизорым лоф ышлэу, элек-тричествэклэ лэжьэрэ нэмык пкыгьохэр пыгъэнагъэхэу язакьоу сабыйхэр унэм кы-шьюмынэх.

2024-рэ илэсыр кьызиыха-гъэм кышцублагъэу респуб-ликэм машлом гьогогъу **663-рэ** зыкьышцублагъэу агъэунэфыгъ. Блэкьыгъэ илэсым мыщ фэдэ иуахьтэ а пчъагъэр **470-рэ** ху-щыгъэ. Ащ шыцэу хьугъэ-шлэ-гъэ **293-м** техногеннэ, **370-м** чылопс нэханэ ял. Нахьыбэрэм-клэ цыфым изекьуагъэу кыхэкьэу машлор кьэхьух. Гухэкь нахь машлэми, мы илэсыр кьызиыха-гъэм кышцублагъэу нэбгырэ **11** машлом хэклодагъ, нэбгыри **3-мэ** шьобжхэр атешагъэ хьугъэ.

Гьэлорышлэлэм кьызэриты-гъэмклэ, машлом зыкышцэным лъапсэ фэхьурэр ащ зэрэфэ-мысакьыхэрэр ыкли игъо мыхьу-гъэу чыгу лахьхэр зэрагъэ-къабзэхэрэр, хьакухэмклэ ыкли фабэр кьэзытырэ пкыгьохэм-клэ унэр агъэпллы хумэ шап-хэу пылхэр зэраукохэрэр, электрорыкьуагъэхэрэр зэрэзэщы-кьуагъэхэр, джаш фэдэу элек-тричествэклэ лоф зышлэрэ пкыгьохэм ягъэфедэнклэ сакъыныгъэ кьызэрэзыхамыгъа-фэрэр ары.

Мэхъанэ ин зэратыгъэ ху-гъэ-шлагъэхэм ягугъу кьэтшын.

2024-рэ илэсым мээам и 21-м Кошхьэблэ районым шыпсэурэ сабыибэ зилэ унагъом ипсэуплэ машлор кьыклэнагъ. Зэрагъэунэфыгъэмклэ, ащ лъа-псэ фэхьурэр электрорыкьуа-плэр зэрэфыкьуагъэр ары. Машлом 2012-рэ ыкли 2008-рэ илэсхэм кьэхьугъэ сабыитлу хэклодагъ, ахэр чыыхэу унэм илыгыбэх. Уплэкьунэу ашыгъэ-хэм кьызэрагъэлэгъагъэмклэ, сабыибэ зилэ унагъор социаль-нэ кьулыкьум иучет шытыгъэп, машлор кьэхьумэ макъэ кьэзы-гъэлурэ пкыгьор унэм итыгъ нахь мышлэми, ащ лоф ышлэ-щыгъэп. Ар тэрэзыгъэмэ, са-быйхэр псаоу кьанэщыгъэхэу кьало. Мы хьугъэ-шлагъэмклэ уголовнэ лоф кьызэлэуахыгъ.

Жьоныгуагъэм и 27-м Крас-ногвардейскэ районым ишюф итыгъэ автомобилым машло кьыклэнагъ. Электричествэр зэрыклорэ гьучычхэр зэрэ-мытэрэзыгъэхэр ары ар кы-зэхьыгъэр. 2020-рэ илэсым кьэхьугъэ сабыеу машинэм

чъыеу илыгыбэр машлом хэ-стыхьагъ. Уплэкьунхэм кьызэрагъэлэгъагъэмклэ, унагъор Ставрополь краим щэпсэу, гъэмэфэ лъэхъаным лоф ашлэнэу (цумпэ кьаугъоинэу) Адыгеим кьэклауагъэх.

Мэкьюогъум и 12-м УФ-м ошлэ-дэмышлэ лофхэмклэ и Ми-нистерствэ и Гьэлорышлэлэ шхьалэу АР-м шылэм макъэ кьырагъэлугъ сатыушыплэ гупчэр зычлэт административнэ унэм машло кьыклэнагъэу. Машлом игъэкьосэн Гьэлорышлэлэм икьу-лыкьушлэ 27-рэ ыкли техники 9 фэдиз хэлэжыагъ. Квадрат метр-рэ 400 зэрылэ унэр агъэкьосэ-жыыгъ, зыпари хэклодагъэп ыкли шьобжхэр атешагъэхэ хьугъэп. Сомэ миллиони 10 фэдиз ауасэу члэлэыгъэхэр кьагъэнэжыын алэкьыгъ. Зэрарэу фэхьурэр мы уахьтэм агъэунэфы.

Ятлонэрэ мафэм, мэкьюогъум и 13-м машлор зышыхьугъэ чыплэм Федеральнэ кьэралыгъо бюджет учреждениеу «Ушэтын мэшлогъэкьосэ лабораториеу» Краснодар краим шылэм лоф цишлагъ, машло кьызэкьлэнэным лъапсэ фэхьурэр экспертхэм агъэунэфы.

Гьэлорышлэлэм илофьшлэхэм кьызэралорэмклэ, машлоу кьэхьу-рэм ипроцент 99-м цыфхэм ялажэ хэлэу агъэунэфы. Кымафэм ар псэуплэхэм нахьы-бэу къащызекланэ. Гъэмафэм уц гьугъэм, тхьапэхэм ыкли хэкьхэм нахьыбэу машлор кьа-клэнэ. Гъэмэфэ ыкли бжыхьэ мазэхэм, анахьэу бэдзэогъум, шышхьэлум ыкли лоньгъом машлом зыкьызэралэтырэм хэхьо.

Ошлэ-дэмышлэ лофхэмклэ Гьэ-лорышлэлэм икьулыкьушлэхэм социальнэ ыкли медицинэ уч-режденихэр, еджаплэхэр, клэ-лэцкьыкьыгъыплэхэр, цыфхэр бэу зычызэрэуагъохэрэр чы-плэхэр, чэщырэ лоф зышлэрэ зыгъэлсэфыплэ клубхэр, кино-театрэхэр машлор цынэгъончъэу цытынымклэ шапхэхэм адеш-тэхэмэ ренэу ауплэкьлэх. Псэ-уалэрэ зыфитегъэпсыхьагъэм ыкли машлор цынэгъончъэу цытынымклэ лофшлэнэу зэ-рахьэхэрэм ялытыгъэу шына-

гьор зыфэдизыр агъэунэфы. Машлор цынэгъончъэу цыты-нымклэ псэуалэр икьоу зэте-мыгъэпсыхьэгъэныр анахь цынагъо кьэзытыхэрэм ахалы-тэ. Ащ елытыгъэуи планым хэтэу уплэкьун-лыплээн лоф-тхьабзэхэр илэс кьэс зэхашэ. Нахьыбэрэмклэ хэуконыгъэу кьыхагъэщыхэрэр зыфэгъэхьы-гъэхэр машлор зэрагъэкьосэрэ пкыгьохэм лоф зэрамышлэрэр, машлор цынэгъончъэн зэрэфэ-ер кьэзыгъэлэгъорэ тамыгъэр, ар кьэхьумэ, зэрэзекьлоштхэр зытетхэгъэ пкьэухэр зэра-мышлэхэр ары.

Машлор кьэмыгъэхьугъэным-клэ ыкли ащ ыпкь кьыклэу тхьа-мыклагъоу кьэхьухэрэм япчъа-гъэ кьегъэлэыхьыгъэным афэшл кьулыкьушлэхэм анахьэу сабы-ибэ зэрыс унэ псэуплэхэм ыкли зизакьоу псэурэ нэжь-лужьхэм аналэ атырагъэты.

— *Нахьыбэрэмклэ псэуплэхэм машлоу къащыхьурэм ылапсэр унэхэр зэрагъэфэбэрэ ыкли электричествэ пкыгьохэр шап-хэхэм зэрадимыштэхэрэр, шыклагъэхэр ялэу зэрагъэ-*

иуадзэу, лыплэнымклэ ыкли пэшлорыгъэш лофшлэнымклэ гьэлорышлэлэм ипашэу, хэгъ-гу клоц кьулыкьум иполков-никъу Андрей Колесник.

Тхьамыклагъор кьызыхэкьэу кьулыкьушлэхэм кьыхагъэщырэр цыфхэр зэрэмысакьхэрэр, машлом зыкьымыштэнымклэ шапхэхэр зэрамыгъэцкэкьэхэрэр ары. Мэкьюмэщ мэхъанэ зилэ чыгьухэр зиэхэм ягубгъо нэхэр зэрэгуамышьукьырэри ахэм ащыш. Гумэкьыгъохэр нахь зы-щыбэр гъэмафэр ары. Сыда плэмэ а уахьтэм электричествэр цыфхэм афикьурэл. Мээхэм зыщызыгъэлсэфыхэрэм машло цыкьлоу ашыгъэхэр агъэкьо-сэжьхэрэр. Ащ икьун тхьамы-клагъо кьызыдехьы.

Тапэкьлэ машлохэм япхыгъэ тхьамыклагъоу кьэхьухэрэм япчъагъэ хэмыхьоным фэшл Гьэлорышлэлэм икьулыкьу-шлэхэм мэкьюмэщ предприяти-ехэм, джаш фэдэу организаци-ехэм ипашэхэм зафагъэзагъ игъом ячыгу лахьхэр агъэкьэ-зэнхэу ыкли уц гьугъэр агъэсты хьумэ шапхэхэр амыукьонхэу.

Нахьыжхэр, клэлэцкьлэхэм-клэ цысэтэхыплэу шьузэрэщытыр зышышьюмыгъэгъупш, ахэм апашхьэ тутын шьущемышью, тутын стафэр ишьюмытэкьухь, унэ шлункьым игъэнэфын пае тхылыплэр хэшьюмыгъан. Зэ-щыкьогъэ, лоф зымышлэжыырэ электричествэ пкыгьохэр унэм ишьюмыгъэлэых. Зышышьюмы-гъэгъупш: сакъыныгъэм мэ-хъанэшхо ил, арэуштэу шьюмы-зекьомэ, тхьамыклагъошхо кы-шьюуфьокьлын ыпэкьышт.

Ло хэлэп, машлом зыкышцэ-н зэрилэкьыштмэ епхыгъэ гуры-гъэлон зэдэгущыгъэхэр нахь агъэлэшыныхэ, кьоджэ псэ-уплэхэм яадминистрациерэ цыф-жьугъэхэмрэ ашкьлэ зэдэлэжы-нхэ зэрэфаем. Мы гумэкьыгъор хэбзэ лофэу щыт, администра-тивнэ пшэдэкьыжьэу тазырхэ-ри атыралхьэх. Ау а кьэбарыр икьоу зэхадгъэшлыкьын фае шапхэхэр зыукьохэрэм. Тхьа-мыклагъом, шьобжым цыфхэр цыухьумэгъэнхэмклэ ащ ишлуа-гъэ кьэклонэу тэгугъэ.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтхэр: Лэшына Аспьан.

Рассказ

Шухъафтын

Пчэдыжыпэ. Тыгэм ынэпцэ тхыха-гэхэм мафэр зыфэдэщтыр кыуагашлэ. Чэткьуртэм кьэтэкьоклыгэ чэтжые хьурэбзэ кьолэнхэм уц осэпсым гушоу зыщатхаклы. Лэщ-мэлэщхэм адэт хьай-уанхэр чэщым тлэклу эклилулагэхэу, зэтедыгэхэу, хьуплэ хьоо-пшаум фэ-зэщыгэхэу маклэу кыхыбыулыгэхэу.

Шумафэ, унагьом ышъхьэ, ибысым зэрихабзэу, былымхэм яфэлэ-фашлэ зырегэкьухэ уж «хэй-хэй!» ылозэ чэм-шклэ эклэсыр ыкли мэлхэр цагум кы-дифыгэхэу. Хьайуанхэри боу луых: лэж-лэж дэдэхэу кьэлапчэм кыдэ-зэрэтэкьухи джабгьумклэ алонлагэ, чылэгьунэмклэ апэ рагэхьугэ. Мэфэ реным шьоф гүлэтыплэм, хьуплэ уцкэ-шхьо губгьом тхэжхэу итыщтых, зэрэфаем фэдизэ жьым, псым гу аща-фэщт.

Чэм клэнтлыушхом изымыгэзаклэ ыгу кыгэпагэхэу Шумафэ бэщымклэ маклэу тлэклу теулауагэ. Адрэри кьэ-ушыжыгэхэу, хэтлэрыклэу клэбгьулыи, клэлауагэ. Мэлхэр, хьун-хьуш дахэу, эклэпхэжыгэхэу — ани, ати, шьы-нэхэри мачэхэ, яклэсклэ энэгьугэо шьоф шьхьафитыр!

Мы уахьтэм чылэгьунэ хьуплэм цыфы-бэ кьеуалэ. Хьулфыгэхэу шлуфэс фабэр алуэу эклэупчлэхэ, зэхэгү-щылэжых, кьэбар-щэбар тлэклу-шьоклу-хэри кышчызэфыралотыкых. Ау не-пэрэмклэ Шумафэ чэмыр чыплэм зы-негэсым, кызэтеуцо лэф имылэу, ытлупшыгэ сэламри «шьуихьалэл» ылуи кьафигьани, зэрэгүзакьорэр кьэпшлэнэу кылулыжыгэ. Лы лэшхьэ закьом лэф маклэ илэна? Етлани ибын-унагьо кы-щигэклэнэу фаепыш, уцуи тьыси илэп, мэлэлахэ, лыр машинэ псынклэм фэд.

«Си Шумафэ игупчлэнэгэ-цыфышлу-гэ Тхьэм елэгьу!» янэ ренэу зэрилоу, Тхьэр кьэтэу дахэу мэлэсэу, сабый дахэхэр аплух.

— Арэп, Дзэукьожыкьор, укызэклэ-уцоу, цыфы фэдэу тынэгү плэгьоу сэлам кытэпхыгэмэ сид фэлэгьагэ? — Лыр кызэщычымэ зэрэшлэгьор мыгьуащэу Тьыгурыкьо лэжкыимэ плы-жыыр кыкылэбьджагэ.

Ау Шумафэ пылгыгэхэп, аужыпкэм, зыгори зэхимыхыгэхэу, ыжэпэ-цапэ зэтырихыгэхэу. «О унэ лупшыхьагэхэу, чэл папклэу ащ улут зэпытыщт: хэт сид еслона, зэблэсхына, згэблына, мэлэстэ папцлэ клэклэслуна олошэ ущыт. Арыба псэушхьэ нэгюу укызэклэлауагэр. Сы-фаеп сэ ащ фэдэ щылаклэ, шыкур, сыз-пылын икьун сил, си Тхьы згьапцлэрэп!» — кьэкложыизэ гуклэ зэригэфагэ.

Нэрэ-лэрэм кьэсыжыи, цагум кы-дэхьажыгэ. Пчэдыжыпэ жьы кьабзэр зэрагэхьэрэ шьхьаныгупчэу луубгү-кыгэм лугушлулэу лухьагэ, чьыер зышлэшэуш пшэшэжые нахьыклэм шьхьашыагэ, непэрэ мэфэ нэфыбзэм ар илэси 5 зэрэхьурэр лэшлу-лэшлоу ыгу илэ, цыкьлур зэригэгушлэщтым еусэу шьхьаныгупчэу иплэагэ.

Ынэ нэшхо шлэтхэм чьые цыпэ гори аклэмылэу, кьэжэщтыгэм фэдэу, са-быир кызыщыпкыгэ, чэсэй фыжыбзэм хэшлыкыгэ чэщ джэнэ дыгэхэу кьэгэ-гэ кьошын хэшлыкыгэр зыбгэгуз зыщидзи, псынклэу басмэ джэнэ пкы-рапкыинэр зыщылэагэ.

— Пап, непэ сидень рожденыба, сыкызыхьугэ мафэба? — еплэжын ищыклагэп, ышлэщтыр ышлэгьахэу кьэ-хьугэм фэд.

— Ары, сипшашь, Тхьэм пшэшэжы-е лорышлэ дахэу, узынчэу, гьэса-гэхэу уеш! — тыр фэльэуагэ. — Пшэшац шлэхэу кьагьабл, тыклошт зыгорэм.

Мэзагьо дунаир идунэу, пклэтэ-лэ-тэзэ ышпхьухэр зыдэщылэ унэм чьагэ,

адрэхэри кьэжэщтыгэхэу кычлэкын, кыфэчэф дэдагэхэу. Нахьыклэ цыкьлүм имэфэкл хэткли мэфэ льяплэу зэрэщытыр мыгьуащэу, унэхэр бэшлагэхэу зэлыхы-гьагэхэу, пчэлулэ кьэгьагэхэри псыклэ гьэшкыжыгэхэу пхээнкыгьагэхэу.

Шыпхэу цыкьлүм ышъхьац кыхьэ псынклэу тлоу кыфаблагэ, бант фыжы-бзэхэр кыхашлагэ.

Яни кыхьажыи «А сипшэшьэ нэш-хожэ цыкьлу, укьэтэдэжыжыгэ? Мары атэкэ джади уятэ пфиулыгэ, сэри лэшлу горэхэр пфэсшлыщтых, Мэрзят, Сарэ, Ритэ, Асик етланэ укьаджэныш, шьузэлэгьу-ныбдэжэгу цыкьлүхэм шьу-зэдэхэщт, шьузэдэдэжэгушчт», — ылозэ,

Такыкь заулэ шытыгэхэу, кьоджэшхо гупчэмклэ нэкыбзэу кышчыгьэзэжы-гэ такси машинэ кьоепсышэошхор кыгьэуцугэ. Кызэришлэрэр мыгьуащэу шоферри кыфэчэфыгэ:

— Сыдэу пшэшьэ дэхэ цыкьлуа мыр, мыр ош пай! — ылозэ, бардачокым дэлаби, лэм члэмыфэу мылэрысэ плы-жыбзэ кыдихи кыфищыгэ.

Мылэрысэр зиклэсэ Мэзагьо ыцэхэр кылулэсыгэхэу, «спасибо» рилуи, игуапэу мылэрысэм хэцэкагэ. Ичаныгэу шо-ферми ыгэшлэгьуагэ.

— Непэ сипшашьэ кызыхьугэ маф, илэси 5 мэхэу, клэлэцыкьлу ыгьыплэм члэс, «ишлэ шлэгьошлу, эклэупклагэ»

зышъхьасыжыгэхэу, кышчытхьугэ. лаби, джыри зы мылэрысэ кыритын ихьыса-пэу кыдихыгэ, ау Мэзагьо ыштагэп:

— Дядя, это Вам, Вы на работе, кушайте, а мне папа купит.

Сабыим игулытэ-лупклагэи иурысы-бзи таксистым джыри ыгэунэфыгэ, тыр лэшэу зэрэщыгушхулырэм гу лытагэ.

— Шумаф, анахьыклэхэр сыдигьуи анахь ялыех, хьупхьэх, ори мы цыкьлүм пэпшын зэрэщымылэр кыпхэщы, Тхьэм гу щыуегьаф! — ылозэ, кьэсыгэхэти, кыыригэжыгэхэу.

Мэзагьо мыхьэр кылошлыкы:

— Псынклэу тыкэсыгэба, пап, мам, зыцэ горэми ышлэрэп ныла мыщ тыкэ-кыуагэми? — кьеупчы.

«Ащи гу лытагэ» елошэ, тыр тхьэу маклэу мэхьы.

— А сипшашь, тучанышхом тыкы-щыщэфэныш, дяде Жорэ (таксистыр ары) джыдэдэм тищэжыщт, — кырелэ.

Плэ пцэимэ унэсынэу кьэлэ паркыр блэгьабз, гьэмэфэ жьот макьэр кы-дэлулы. Уплээмэ, хьэрен клэшлэгэ хьураер, ошэогу члэрэ щэрэхьыш-хо-зыплыхьаплэр кьэлэагэхэу. Ау Мэза-гьо лорыш, ятэ кымылоу ежэ сыдкли ыпэ зыригэшьырэп. Ащ ешлэ эклэ хабзэр, ыгуклэ зыфэе-зыфэшлури сыди-гьуи кьешлэ.

«Детский мир» зыфилорэ тучанышхоу зиапч шьхьаныгупчэушхо гьунджэкухэм джэгольабэр кьарыщырэп члэщэ.

— А сипшашь, сэ ахьцэ тыплэ кас-сэм дэжэ сыщытыщт, о эклэ кьэпыхь, непэ о уимэфэкл мафэшэ, узыфаеу тучаным телыыр эклэ кыпфэсщэфыщт, Мэзагьу. Тэрэзэу яплыи, узыфаер кы-хэх.

Сабыим ынэ нэгю дахэхэр кы-гушлулыгэхэу, ыгу цыкьлу тып-тыпэу кы-теуагэ. Икьуи ичьи зэхэтэу тучанышхом щыщ хьугэ.

Шумафи уцугэхэу щыт, лэплэ, ежэ. Гупшысэхэм зыкыгуашлэ: анахьыклэм зэрэфэщэпагэр, фишлэщтымклэ «Ы!» зэрымилэр ежымыи зэхешлэ, етлани мо сабыим кыуачлэ кызэрэхильхьэрэр егэ-шлагэ, фыщымытын ылэкьыщтэл, сабый луб, ялыи. «Ыгурэ ышэорэ икьоу ахэрэху, зыкьэрэгьот, гушхуагэ ерэш, джашыгьум щылэныгэу жьыбгэхэм раклэщтэл, кьэрар льяпсэу ышлырэр псаумэ фикьушчт», — ылозэ тезэкьухэ-щыгэ. Гупшысэ шлошлызэ, пшэшьэжы-ер кылулэдэжыгэ.

— Кыхьэпхыгэаха, сипшашь? — пэгьоклыгэ.

— Ары, пап! — ело, ылыгышхо щы-мылэми.

Мощ фэдиз тучанышхоу нэм фэмы-плырэм зыфэе-зыфэшлур эклэ кы-хихынэу члэпшыхьэагэхэми, Мэзагьо зызакьоу кыхихыгэр: бзыу цыкьлу быбылэ джэгольэ дахэр ары. Кыфи-щэфыгэ. Елэлугэ джыри зэ, джан, клэпхын, кофт, цуакэ, нысхьап, макла мыщ телыыр, кыхихынэу, зэрэфищэ-фыщтыри джыри рилуагэ. Ау ежэ шло-гьом сабыир теклыгэп, зыфэмыеми лышлэбагэп. Шэн пытэ илэ зэрэхьуштым уехьэрэхьышэжынынэу щытыгэп, зыфа-ери зыфэмыери зэхэфе.

Пшэшьэжыем нэе-псыягэу кы-зэрэхэмыфагэр зылэгьугэхэми яти агэшлэгьуагэ, кыхихыгэу джэгуальэми мэхьанэ фашыгэ.

«Псаумэ, ар зыгорэ хьушчт!» — ежэ-ежырэу тым зэриложыизэ, еужыыр-хэу вокзалым кылухьажыи, зэрыклогэ-эгэхэ такси дэдэмклэ чылэм кьэсыжы-гэхэ.

Мэзэгьо цыкьлүм илэси 5 зэрэбынэу тынчэу зэдагэмэфэжыгэ.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.

гуапэу ышъхьашэу лэ кышчыфагэ, сыда ар зымыуасэр!

Ежэ пшэшьэжыем гушлор ынэ кы-клэтэкьу, ятэрэ ежыррэ яшэф зымы рилорэп. Чым намыгэсэу, ни, ти, нэнэжыри, шыпхьухэри зыфэшлүхэ са-быим ыгу зэрэхахьорэр кьаплэу, ыни ыпи мэхьы — насыпышлу.

Шумафэ сабыим ылапэ кыуыбыти, хэтэ лэс гьогухэмклэ псынклэу асфалт гьогушхоу Мыекьуапэ клорэм кьекьлүгэ, таксиклэ клон гухэлэ илагэ. Пшэшьэжы-ем ыгу дахэклэ кьэкьыжыи горэ фишлэме шлоигьу, лушыжыешэ, ины хьугэхэми, лэшлу-лэшлоу кыдэоужэу зыдилыгышчт.

алошэ кышчэтхьух, — кылуагэ тым. — Сыфай еджэгэ-гьэсагэу хьунэу, — ишэф ышъхьэ кырымыхыпэу маклэу кыпигэхэжыгэ.

Таксист урыс лышхори хьалэл-хьа-лэлэу кылулэзэ, Шумафэ илфыгэхэ-хэм ыпсэ зэрэхэлэу кыгурылоу, ибын дэтхэнэу, анахьыклэ анахь класэри еджэгэу насыпышлэ хьунэу кыфэлэ-луагэ. Урысыбзэр пасэу зышлэгэу са-бийми джыри есэжыгэхэу «спасибо!» кызелом, яти лыри ыгэщыгэхэу.

— Необыкновенно шустрая, очаро-вательная, несравненная, большеглазая девочка, — гуцылэ дахэу щылэмклэ

Упсаунэу уфаемэ

Фэбэшхор-гуао

«Цыфыр гэрэзэгъуай» зэралорэр шыпкэ. Мары бэрэ тызэжэгъэ гъемафэр макло, ау фэбэшхоу ащ иапэрэ мафэхэм къащегъэжыагъэу «кытфитлупщыгъэм» тегъэтхъаусыхэ. Жыи стырэу урамым узыхтэхэклэ «кыюцакхэрэм», анахъэу къалэу асфалыт гъогухэр зыщыбэм, оцхъэу мэклэ дэдэу къещхырэм фэбэр щэчыгуае къашы. Псауныгъэмкыи ушэтыплэ шыпкэ мэху фэбэшхор.

Мэфэ фэбэшхорэм ялэхъан зыщышъу-мыгъэгъупш гум, лъыдэклуае апае врачым кышъуфыритхыкыгъэ лэзэгъу уцхэм шъуащоныр. Цыгын псынклэ, синтетикэ зыхэмыл шэклым хэшкыкыгъэхэр, пкышъоным къемыфызэкыгъэхэр зыщышъульэх. Цыгын шлуцлэхэр зыщышъуылы, ащ тыгъэр псынклэу хэтисхэ. Сыхъатыр 12-м кыщегъэжыагъэу 4-м нэс, тыгъэр нахъ зыщыкыуацлэм, ащ шъухэмыхъэмэ нахъышъу. Псы нахъыбэу шъуешъу, ау ащи ебгъэлыкыныр имыщыкыагъэу (питрищым шломыкынау) ало врачхэм. Клуачлэклэ лэф пшлэныри бгъэмэклэн фэе, анахъэу ар зыфэгъэхыгъэр хатэхэр зылэжыыхэрэр ары.

Жыкхъэщэлэ зэхэтымкыи гумэкыгъохэр шылэнхэ ыльэкышъу мэфэ фэбэшхорэм ялэхъан. Анахъэу кын зылэгъухэрэр бронхиальнэ астмэ зилэхэр, зитхъабыл узыхэрэр, жэлэетагъэм (бронхитым) ыгъэгумэкыхэрэр ары. А узхэм апкы кыкыкыкы цыфым жыи кыщэныр къехъыльэклэу, ары паклошъ, ар ымыгъотэу кыхэкы.

Гъэмэфэ лэхъаным бэмэ чыхыыр (ангинэр) къаузы, пэтху-лутху мэху псы чыылэ зэрешъохэрэм, мороженэр бэу зэрашхырэм, кондиционерхэм «зэралэсхэм» къахэклэу.

Псы чыылэм псынклэу ыкыи бэу шъуе-мышъу, псы чыылэетагъэм тлэкы-тлэкы шъуехъумплэзэ псыфэлэныр щыжъугъэ-зыен фэе. Шъуипсауныгъэ шъор-шъорэу зэрар ешъумых.

Фэбэр ыкыи тыгъэр «кыюонхэр», илыягъэу ахэр кыюгоонхэр зэфэдэу шынагъох псауныгъэмкыи. Игъом цыфым лэпылэгъу ымыгъотымэ, инсулыт хъун,

Сыда цыфым ипсауныгъэ ащ фэдэ фэбэшхом зэрарэу рыхын ыльэкышъу?

Пстэуми апэу кыхэгъэщыгъэн фэе фэбэшхо зыхуэклэ цыфым жыр икыоу кымышъэшъоу, ар фимыкыоу кыи-зэрэхэкырэ. Пкышъоным лъэшэу пклантлэ кыи-зэрэхырэм кыхэклэу псэу ащ хэтымрэ щыгъоу хэлъымрэ шапхъэхэм атетынхэ ыльэкырэп. Етлани шынагъор шъхэкуцым нахъ маклэу лъыр лэклахъэу зэрэхуэрэр, «мозговое кровообращение» зыфалорэр зэрэзэщыкхорэр ары. Ащ фэдэ мафэхэм цыфым ичыени гумэкыгъоу къэуцун ыльэкышъу.

Гу-лэнтфэ зэхэтым ыльэныкыкы фэбэшхом шынагъоу кыи-зэрэхырэ маклэп. Анахъэу кын зылэгъухэрэр зилыдэклуае инхэр, зыгу узыхэрэр ары. Ахэм лъыдэклуаер зыпкы рагъэтыныр кын къащэху, гур лъэшэу кытеоу кыи-регъажъэ, жыр афикхуэрэп, гур зыгорэм ыфызырэм фэдэу мэху, мэузы.

Гум еклурэ лэнтфэхэр зэжъу хуэгъэм фэдэу кыпщыхуын ыльэкышъу фэбэм кыхэклэуи, температурэр псынклэу зэблэхуэгъэ хъуми. Арышъ, мэфэ фэбэм псы чыылэм зыщыбгъэпскыныри шынагъо. Ащ ухэхъаным ыпэклэ жъаум тлэкурэ учлэсын, пкышъоным чыылэетагъэм «ебгъэсэн» фэе.

иакылы шъон, ахэм арылыкыпэны ыльэкышъу.

Тыгъэнэбзыхэр клочлэшхох. Шъхэм зыгорэ темылэу тыгъэр лъэшэу ащ «кыо» зыхуэклэ, шъхэкуцым кыкылурэ лэнтфэхэм лъыр арэуцо, ахэр лъэшэу зэлэкы.

Фэбэм егъэлыгъащэу ухэтымэ, пкышъоным зэрэпсауу лъэшэу мэлпы («тепловой удар» зыфалорэр). Джащыгъум цыфым ышъхэ мэуназэ, мэузы, клочладжэ мэху, къэжыныри кыхэхэ, гум лъэшэу, псынклэу кытеоу регъажъэ, ынэхэр къэушлункы, иакылы цэо, температурэр дэклуае.

Ащ фэдэ чыплэ ифагъэм игъом апэрэ лэпылэгъур ыгъотымэ, гумэкыгъуабэхэм ащыхуамагъэ хушъ.

Сыда пстэуми апэу пшлэн фаер? **Цыфыр псынклэу жъаум члэбгъэгъолхъанышъ, зыфызырэ цыгынхэр зэклэ кэбгъэлэнлэщтых, жыи-фыр хэбгъэнэщт (ащ фэдэ амал чылэмэ) е зыгорэклэ жым уфеошъ. Пкышъоным псынклэу бгъэуцылэнтэн фэе (ышъхэ чыылэ горэ теплхъащт, ыблыгучлэхэм ачлэплхъащт).**

Пкышъоным псыр бэу хэкышъ, ащ

фэдэ хуэмэ, ар икыжыным фэш лимон зыхэлъ шай лэшъу, псы кыи-зэрэхэ ебгъэшъон фэе.

Цыфэу тыгъэр е фэбэр зэгоуагъэр, изытет емылтыгъэу, сымэдэжыым пшэн фэе.

Тыгъэм ыстыхэрэми гъемафэм бэрэ уарехыплэ. Специалистхэм кыи-зэрэхэгъэщырэмкыи, тыгъэм илыягъэу зэбгъэстыныр кышъомкыи шынагъо: адэбз уз ащ кыхэкылы ыльэкышъу, кышъори нахъ псынклэу жыи мэху, пкышъоным узхэм апэуцужыныр клуачлэу хэлъым кышэклэ, нэмыкы гумэкыгъохэри ащ кыкылэпэклох.

Апэрэ лэпылэгъур: **кышъор плыжы хуэгъэ кыдыеу ыкыи тлэкы мэху-цыымэ, пкышъолыр бгъэуцылэнтэн ыкыи кышъор бгъэуцылэнтэн фэе. Тыгъэр зэгоогъэ кышъор сабынклэ е нэмыкыкыи птхъакы хуэхэщтэп.**

Врачым зызыфэбгъэзэн фаер: кышъом псыщэрэхэр илэхэ хуэгъэмэ, нэгур лъэшэу тыгъэм ыстыгъэмэ, кышъом ипроцент 50-м ехъум зэрар ащ рыхыгъэмэ, температурэр дэклоягъэмэ, цыфым ыгу къэмаклэмэ, къэжымэ, тыгъэм ыстыгъэ чыплэхэр къэщыныхэмэ. Тыгъэр гуапэми, зэрарэу кыи-уихын ыльэкышъуныри зэрэмымаклэр зыщышъу-мыгъэгъупш.

Ташышъыбэм гъемафэр яклас, ашъуабэ дашлэу ежэх. Псауныгъэмкыи фэдэ ащ кыбгъэтэу, гумэкыгъо кыпфимыхъу ар ипхыным фэш узфэсакыжыныр фэе. Тыгъэр нахъ зыщылэш уахътэм ащ ухэмыхъэмэ нахъышъу. Икыоу псы шъуешъу, газ зыхэмыт псыр ары узэшъон фаер е минеральнэ псэу калиир, кальцир, магниер зыхэлхэр, лимонадхэм жъэжыехэм, шлум ялофшлэн нахъ къагъэхылылэ мэфэ фэбэхэм.

Шъуэрэхэщтми шъулыплэ: цыгубэ зыхэлъ, лы пшэрым ачыллэклэ пхэшъхэ-мышъхэхэм, хэтэрэкхэм, лы мыпшэрым е пцэжыем (маклэу) зафэжъугъазэмэ нахъышъу.

Тыгъэм шъухэтэу шъон пытэхэр е кофе шъуыгъэфедэх, ахэм пкышъоным псэу хэтыр нахъ псынклэу хащы.

Шъуипсауныгъэ шъуфэсакы!

Зыгъэхъазырыгъэр ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

Сурэтхэр: «АМ-м» ихъарзынэщ».

Атлетикэ онтэгъу

ХагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр кIахьыгъэх

2024-рэ илэсым мэкьюогуьм и 25 — 28-м Республикэу Беларусь икIалэу Гродно СССР-м изаслуженнэ тренерэу П. И. Савицкэм ишIэжь фэгъэхьыгъэ зэнэкьокьур цыкIуагъ.

Атлетикэ онтэгъумкIэ Урысыем ихэшыпкIыгъэ купэу илэс 15 — 20 зыныбжь кIалэхэр зыхахьэрэр ащ хэлэжьагъ. МыекIопэ кIэралыгъо гуманитар техникескэ колледжим истудентхэу ЩэшIэ Рустамрэ Дмитрий Шмаринымрэ мы зэнэкьокьум гъэхъэгъэхохэр шашыгъэх. Килограмм 96-рэ кIэзыщэхьэрэмкIэ Дмитрий Шмариным зэхэубытагъэу килограмм 325-рэ кIыIэтыгъыкIи апэрэ чIыпIэр кIыдихьыгъ. ЩэшIэ Рустам килограмм 81-рэ кIэзыщэхьэрэмкIэ ятIонэрэ чIыпIэр кIыхьыгъ. Зэхэубытагъэу килограмм 293-рэ ащ кIыIэтыгъ. Студентхэр зыгъасэхэрэр тренерхэу Сихъу Рэмэзанрэ Сихъу Аслъанрэ. Урысыем ичемпионатэу Новосибирскэ цыкIлощтым хэлэжьэнхэу тикIалэхэм загъэхъазыры.

Футбол

«ЗэкIошныгъэм» кIытекIуагъэх

ФутболымкIэ Урысыем изэнэкьокьу иятIонэрэ лигэ щешIэрэ МыекIопэ «ЗэкIошныгъэм» зичэзыу ешIэгъоу кIутирэу Абрамовкэ цыриIагъэм кIыщытекIуагъэх. Каменск-Шахтинскэм икомандэу «Строителым» текIоныгъэр ыхьыгъ.

«Строитель» (Каменск-Шахтинский) — «ЗэкIошныгъ» (МыекIуапэ) — 4:0 (1:0)

«ЗэкIошныгъэм» щешIагъэх: А. Габлия, И. Оразаевыр, Д. Савиных, У. Магомедбековыр, М. Ягъевыр, Ш. Гайдаровыр, К. Юшко (З. Коблыр), Н. Сергеевыр (М. Коломийцевыр), А. Зезэрэхьэр, Д. Антоненкэр (К. Аухадеевыр), А. Делэкьор.

Тренер шъхьалэр Б. Аджинджал.

Къэлапчъэм Iэгуаор дзыдзагъэхэр: Валерий Титаренкэр (Iогъогогъо), Сергей Демченкэр, Станислав Рубан.

Зэнэкьокьур зэрэклорэм нэгъырэ 500 фэдиз трибунэм щепIыгъ. Я 36-рэ такыкым Валерий Титаренкэм Арзамат Габлия кыгъэгъунэрэ къэлапчъэм апэрэ Iэгуаор дидзагъ. Я 2-рэ таймым «ЗэкIошныгъэм» иухъумакIоу

Данил Савиных ешIапIэм зэрэрагъэкIыгъэр бысымхэм кIызфагъэфедагъ. Сергей Демченкэм «ЗэкIошныгъэм» икIэлэпчъэ нэки ятIонэрэ Iэгуаор кIыдидзагъ. Станислав Рубани штрафной Iэгуаор МыекIопэ командэм икIэлэпчъэ кIыдидгъэфагъ. «ЗэкIошныгъэм» 4:0-у кIытекIуагъэх.

Зэфэхьысыжъхэр:

«Форте» — «Нарт» — 1:0
«Динамо-2» — «Легион» — 0:4
«Астрахань» — «Биолог-Новокубанск» — 3:2
«Динамо Ставрополь» — «Победа» — 4:1
«Рубин Ялта» — «Ангушт» — 0:0
«Строитель» — «ЗэкIошныгъ» — 4:0
«Кубань Холдинг» — «Севастополь» — 0:2

«Ростов-2» — «Спартак-Налчык» — 2:1

Командэхэр зыдэщыт чIыпIэхэр ыкIи очко пчъагъэу рагъэкъугъэр:

1. «Ростов-2» — 32
2. «Форте» — 30
3. «Астрахань» — 29
4. «Легион» — 27
5. «Динамо Ставрополь» — 26
6. «Рубин Ялта» — 26
7. «Севастополь» — 25
8. «Строитель» — 22

9. «Ангушт» — 22
10. «Нарт» — 19
11. «Спартак-Налчык» — 19
12. «Биолог-Новокубанск» — 18
13. «Кубань Холдинг» — 16
14. «Победа» — 15
15. «ЗэкIошныгъ» — 14
16. «Алания-2» — 9
17. «Динамо-2» — 2.

«ЗэкIошныгъэм» изичэзыу ешIэгъу бэдзэогуьм и 27-м Ростов-на-Дону цыкIлощт, командэу «Ростов-2-м» ар дешIэщт.

Зэхэзышагъэр ыкIи кIыдэзыгъэкIырэр:
АР-м лъэпкIэ IофхэмкIэ, IэкIыб кIэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкIэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи кIэбар жIугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: 385000
кI. МыекIуапэ, ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыIэр:
385000,
кI. МыекIуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79

Редакцием авторхэм кIаIихьэрэр А4-кIэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. СатIрхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахъ цIыкIунэу цытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIэгъэкIожьых.
E-mail: adygoz@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэIы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
АО-у «Полиграф-ЮГ», 385000,
кI. МыекIуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр
4486
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1107

Хэутыным узыкIэIтхэнэу цыт уахьтэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэIтхэгъэхэу уахьтэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхьалэр
МэщIэкIэ С. А.

ПшъэдэкIыжъ зыхьырэ секретарыр
ЖакIэмыкIэ А. З.